IX kadencja

SEJM RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **Komisji Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej (nr 72)**

z dnia 1 grudnia 2021 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej (nr 72)

1 grudnia 2021 r.

Komisja Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej, obradująca pod przewodnictwem posła **Marka Sawickiego (KP)**, przewodniczącego Komisji, rozpatrzyła:

– informację na temat planowanych inwestycji przeciwpowodziowych i przeciwsuszowych w obszarze Krakowa, w tym na rzece Prądnik, oraz projektowanego stopnia wodnego Niepołomice.

W posiedzeniu udział wzięli: **Marek Gróbarczyk** sekretarz stanu w Ministerstwie Infrastruktury wraz ze współpracownikami, **Krzysztof Woś** zastępca prezesa Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie do spraw ochrony przed powodzią i suszą wraz ze współpracownikami, **Andrzej Kojtych** doradca ekonomiczny w Departamencie Rolnictwa i Rozwoju Wsi Najwyższej Izby Kontroli wraz ze współpracownikami, **Bartłomiej Zydel** ekspert w Dziale Monitoringu Prawnego i Ekspertyz Biura Związku Powiatów Polskich.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Grażyna Kućmierowska, Jolanta Ostrowska** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (KP):

W myśl melodii już dwunasta jest godzina, dzień dobry. Otwieram posiedzenie Komisji Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej.

Witam państwa posłów. Witam pana ministra Marka Gróbarczyka. Witam pana prezesa Krzysztofa Wosia oraz pozostałych zaproszonych gości.

Stwierdzam kworum.

W porządku dziennym posiedzenia mamy rozpatrzenie informacji na temat planowanych inwestycji przeciwpowodziowych i przeciwsuszowych w obszarze Krakowa, w tym na rzece Prądnik oraz projektowanego stopnia wodnego Niepołomice. Jeżeli nie usłyszę sprzeciwu, uznam, że Komisja przyjmuje zaproponowany porządek dzienny. Sprzeciwu nie widzę.

Przechodzimy do realizacji w porządku dziennego. Bardzo proszę pana ministra Marka Gróbarczyka o zreferowanie tematu.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Infrastruktury Marek Gróbarczyk:

Panie przewodniczący, Szanowna Komisjo, temat związany z działaniem przeciwpowodziowym i przeciwsuszowym w obszarze Krakowa jest jednym z priorytetów naszego działania. Wynika to z prostego powodu. Szczególnie w ostatnich latach, szczególnie tego lata mieliśmy ogromny problem przede wszystkim w dorzeczu Prądnika, ale nie tylko. Serafa czy inne cieki znajdujące się w obszarze Krakowa sprawiały ogromny problem, jeżeli chodzi przede wszystkim o niekontrolowane powodzie.

Z naszych działań zrealizowaliśmy… Przede wszystkim wpisaliśmy odpowiednie działania w program związany z poszerzeniem retencji, program przeciwdziałania niedoborom wody. Obecnie procedujemy także ustawę roboczo zwaną suszową, która również obejmuje wszelkiego rodzaju działania w tym zakresie.

Oczywiście najistotniejszą rzeczą jest bezpieczeństwo ludności, ale też uzgodnienia z mieszkańcami zamieszkującymi przede wszystkim dolinę rzeki Prądnik tak, żeby nasze działania z drugiej strony nie wywoływały niepotrzebnych kontrowersji, a takowe są w tym obszarze. Rozpoczęliśmy zatem także cały proces uzgodnień środowiskowych, żeby inwestycje nie kolidowały przede wszystkim z działaniami mieszkańców czy też potencjalnych inwestorów w tym zakresie. Jeżeli chodzi o szczegółowy harmonogram

i działania w tym zakresie, to jeżeli pan przewodniczący pozwoli, oddam głos panu prezesowi Wosiowi, który zreferuje temat inwestycyjny.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (KP):

Bardzo proszę, panie prezesie.

Zastępca prezesa Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie do spraw ochrony przed powodzią i suszą Krzysztof Woś:

Panie przewodniczący, Szanowna Komisjo, panie ministrze, bardzo dziękuję za udzielenie głosu. Jeżeli chodzi o zadania inwestycyjne w województwie małopolskim w zakresie funkcjonowania Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Krakowie, rzeczywiście jest to region, który – tak jak powiedział pan minister – jest szczególnie objęty naszymi działaniami przeciwpowodziowymi i przeciwsuszowymi. Szczególnie jest objęty jednak działaniami przeciwpowodziowymi z racji swojej specyfiki ukształtowania terenu oraz zagrożeń, które tam występują, jeżeli chodzi o powodzie, w tym – tak jak powiedział pan minister – w ostatnim czasie także powodzie błyskawiczne. W tym zakresie też poczyniliśmy pewne działania, ale zacznę od początku.

W materiale, który został do państwa przesłany, informujemy, że w okresie naszego funkcjonowania udało nam się wykonać i zakończyć trzydzieści inwestycji, które były inwestycjami skierowanymi głównie pod kątem ochrony przeciwpowodziowej. W tej chwili realizujemy czterdzieści pięć zadań. Jesteśmy w trakcie ich realizacji. Są to zadania wieloletnie. Łączna wartość zadań, które realizujemy, wynosi 853 000 tys. zł. Głównie są to zadania, które są ujęte w Programie ochrony przeciwpowodziowej dorzecza Odry i Wisły. Jest to program realizowany do 2023 roku. Dotyczy najważniejszych inwestycji z zakresu ochrony przeciwpowodziowej realizowanych przez Wody Polskie zarówno w dorzeczu Odry, jak również w dorzeczu górnej Wisły.

Przechodząc bardziej szczegółowo do tego, co się dzieje w obrębie Krakowa, w tym do Programu ochrony przeciwpowodziowej dorzecza Odry i Wisły, może warto tylko przypomnieć, że jest to pewna kontynuacja wcześniejszego programu ochrony przeciwpowodziowej Odra, także finansowanego w ramach Banku Światowego, Banku Rozwoju Rady Europy, środków unijnych, środków budżetowych, a od momentu kiedy powstały Wody Polskie, także w ramach środków własnych Wód Polskich. Koszt wszystkich zadań to około 5 000 000 tys. zł. Bardzo poważna pozycja, tak jak powiedziałem, opiewająca na prawie 1 000 000 tys. zł dotyczy górnej Wisły.

W ramach górnej Wisły prowadzimy działania inwestycyjne w obrębie Krakowa. W tej chwili są tam modernizowane wały przeciwpowodziowe na długości około 20 km. Są to zadania mające na celu poprawę stanu technicznego obwałowania, czyli bezpośredniej ochrony przeciwpowodziowej miasta Krakowa. Proszę państwa, realizowane są także zadania związane z budową zbiorników, polderów, czyli suchych zbiorników przeciwpowodziowych w dolinie Serafy. Myślę tutaj przede wszystkim o Malinówce 1 i Malinówce 2. W tej chwili są one już w trakcie realizacji. Planujemy, że koszt ich realizacji wyniesie około 24 000 tys. zł. Mówię tylko o Malinówce 1 i Malinówce 2. Planujemy też, że zostaną one zakończone do listopada 2022 roku.

Kolejny zbiornik, który znajduje się w dolinie Serafy, to sam zbiornik Serafa. Tutaj także mamy już wybranego wykonawcę. Zbiornik jest w trakcie realizacji. Ten zbiornik planujemy zakończyć w lutym 2023 roku. Ma to bardzo istotne znaczenie z punktu widzenia właśnie ostatnich powodzi, które dotykają miasta Krakowa, zwłaszcza dzielnic, które są szczególnie narażone na podtopienia. W momencie kiedy inwestycje te zostaną zakończone, w sposób zdecydowany sytuacja powinna się poprawić.

Dalej, jeżeli chodzi o inwestycje, które są realizowane w samym Krakowie, koło opactwa tynieckiego są realizowane wały przeciwpowodziowe w okolicach stopnia Kościuszko. Wartość owych zadań łącznie z wykupami i odszkodowaniami wynosi ponad 21 000 tys. zł. Planowany termin zakończenia zadania to luty 2022 roku.

Dalej, proszę państwa, jest zadanie w ramach Programie ochrony przeciwpowodziowej dorzecza Odry i Wisły obejmujące bramę przeciwpowodziową i wał przeciwpowodziowy w rejonie Portu Płaszów. Zadanie to, którego wartość przekracza 30 000 tys. zł, ma być zrealizowane do stycznia 2023 roku.

W trakcie postępowań przetargowych jest zbiornik Malinówka 3. Jest to czwarty ze zbiorników w dolinie Serafy, który napotkał na pewne problemy formalne. Mamy tam odwołanie jednego z właścicieli nieruchomości. W tej chwili trwa postępowanie wyjaśniające. Szacujemy, że zadanie zostanie w związku z tym wydłużone o jakieś pół roku, ale zostanie na pewno zrealizowane. W tej chwili oceniamy, że zostanie ono zrealizowane do kwietnia 2023 roku. Wartość zadania wynosi ponad 13 500 tys. zł. Mówię o czwartym ze zbiorników Malinówka 3.

Również w rejonie Krakowa realizowane jest zadanie związane z zabezpieczeniem bramy przeciwpowodziowej koło Huty Sendzimira Port Kujawy. Jest to kwota ponad 28 000 tys. zł. Termin realizacji planowany jest do marca 2023 roku.

Ostatnie z ważnych zadań realizowanych w zakresie ochrony przeciwpowodziowej Krakowa to pompownia Lesisko. Wartość zadania wynosi prawie 6778 tys. zł. Jest ono w trakcie postępowania przetargowego. Zakończenie zadania planowane jest na styczeń 2023 roku.

Poza zadaniami inwestycyjnymi, które dotyczą ochrony przeciwpowodziowej Małopolski, miasta Krakowa, jest także bardzo ważne zadanie, które jest realizowane przez Wody Polskie. Jest to rozbudowa centrów operacyjnych. Centra operacyjne ochrony przeciwpowodziowej mają za zadanie sterowaniem falą powodziową oraz odpowiedni monitoring stanów napełnienia poszczególnych zbiorników, które mogą być użyte do łagodzenia przepływu wysokiej wody. Zadanie to składa się z kilku płaszczyzn, które są równolegle realizowane. Z jednej strony jest to montowanie na poszczególnych zbiornikach urządzeń monitorujących, które mają za zadanie wskazywać nam aktualne stany wody oraz wielkości przepływów na poszczególnych ciekach, jak również stan rezerwy powodziowej na zbiornikach, które są w naszej administracji, a także na zbiornikach, które są zbiornikami np. energetycznymi, ale także mają istotne znaczenie z punktu widzenia ochrony przeciwpowodziowej. Jest wspólna płaszczyzna informatyczna, czyli systemy informatyczne pozwalające na to, żeby cały system mógł funkcjonować bez zakłóceń. Kolejny podkomponent tego zadania to jest łączność radiowa, która umożliwia bezproblemową komunikację wszystkich szczebli zaangażowanych w ochronę przeciwpowodziową, począwszy od samego centrum zarządzania, a skończywszy na poszczególnych operatorach czy monterach, którzy są na poszczególnych obiektach hydrotechnicznych.

Jeżeli chodzi o ochronę przeciwpowodziową, warto także powiedzieć, że w tej chwili realizujemy też zadanie koncepcyjne związane ze zwiększeniem ochrony przeciwpowodziowej. Jest to zadanie 5.7.1 w ramach ochrony przeciwpowodziowej dorzecza Odry i Wisły. Zadanie to miało na celu poszukiwanie odpowiedniej retencji, która mogłaby spowodować większe zabezpieczenie przeciwpowodziowe miasta Krakowa. W ramach owego zadania zostały zidentyfikowane możliwe miejsca lokalizacji polderów, czyli suchych zbiorników. Pomiędzy Oświęcimiem a Krakowem zidentyfikowaliśmy osiem polderów. Zostały one dokładnie przebadane, zostały skonsultowane społecznie. Pojemność całkowita wszystkich dziesięciu zbiorników wynosi około 50 metrów sześciennych wody. Szacunkowy koszt, który będziemy musieli ponieść w trakcie realizacji zadania, wynosi ponad 1 000 000 tys. zł.

Oczywiście, proszę państwa, poza zadaniami typowo inwestycyjnymi, które są realizowane przez Wody Polskie, są prowadzone także zadania utrzymaniowe. Zadań utrzymaniowych w tym roku mieliśmy czterysta na łączną kwotę około 82 000 tys. zł. Jest to pula pieniędzy, którą z poziomu krajowego zarządu rozdzielamy na poszczególne regionalne zarządem. W tym roku Kraków otrzymał 82 000 tys. zł na wykonanie niezbędnych prac utrzymaniowych. Prace utrzymaniowe polegają na zachowaniu odpowiedniego stanu technicznego już wybudowanej i eksploatowanej infrastruktury gospodarki wodnej.

Oczywiście poza zadaniami inwestycyjnymi, poza zadaniami utrzymaniowymi na obszarze województwa małopolskiego realizujemy także program retencji korytowej. Jest to program, który funkcjonuje od 2020 roku. Ma przede wszystkim na celu spowolnienie odpływu na tych ciekach, które mają szczególne znaczenie dla produkcji rolnej. W województwie małopolskim program także był realizowany. Jest realizowany w skali kraju. Pierwotne założenie było takie, żeby do 2023 roku zretencjonować dodatkowo ponad 50 milionów metrów sześciennych wody właśnie na tych obszarach, które mają

szczególne znaczenie dla produkcji rolnej, niemniej w porozumieniu z Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi pracujemy nad kontynuacją programu w latach kolejnych.

Proszę państwa, to tyle, jeżeli chodzi o zadania inwestycyjne związane z ochroną przeciwpowodziową i przeciwsuszową na terenie województwa małopolskiego ze szczególnym uwzględnieniem miasta Krakowa.

Natomiast przedmiotem dzisiejszego posiedzenia jest także sprawa rzeki Prądnik, ochrony przeciwpowodziowej oraz stopnia wodnego Niepołomice. Może w tym momencie przejdę do zreferowania sprawy ochrony przeciwpowodziowej rzeki Prądnik. Rzeka Prądnik została objęta ochroną przeciwpowodziową w planie zarządzania ryzykiem powodziowym już w trakcie pierwszego cyklu planistycznego. Cykle planistyczne, przypomnę tylko państwu, zgodnie z dyrektywą powodziową oraz zgodnie z Prawem wodnym, które implementowało postanowienia tej dyrektywy, mają się odbywać co sześć lat. Pierwszy cykl planistyczny został zakończony w 2016 roku. W tej chwili jesteśmy na etapie kończenia drugiego cyklu planistycznego. Drugi cykl planistyczny zakończy się na przełomie roku 2021… na początku roku 2022. Myślę, że program zarządzania ryzykiem powodziowym będzie wprowadzony w formie rozporządzenia przez ministra właściwego do spraw gospodarki wodnej.

Proszę państwa, wykonawca planu zarządzania ryzykiem powodziowym przeniósł zapisy z pierwszego cyklu planistycznego do propozycji planu zarządzania ryzykiem powodziowym, który był finalizowany w trakcie drugiego cyklu planistycznego. Przypomnę państwu, że jeżeli chodzi o zlewnię cieku Prądnik, w pierwszym cyklu planistycznym była propozycja budowy zbiornika na cieku Garliczka w kilometrze 2,8, budowa zbiornika na cieku Sudół Dominikański w kilometrze 6,4, budowa zbiornika wodnego na cieku Prądnik w kilometrze 18,84, budowa zbiornika na cieku Prądnik w kilometrze 13,34.

W momencie kiedy powstał pierwszy zarys planu zarządzania ryzykiem powodziowym, zgodnie z obowiązującą procedurą, został on poddany konsultacjom społecznym. W ramach konsultacji społecznych co do pierwszych dwóch lokalizacji nie było żadnych uwag, natomiast uwagi pojawiły się w stosunku do lokalizacji dwóch pozostałych zbiorników. Przypomnę, że była to budowa zbiornika wodnego na cieku Prądnik w kilometrze 18,84 oraz budowa zbiornika na cieku Prądnik w kilometrze 13, 34. Oczywiście, proszę państwa, zastrzeżenia, które zostały zgłoszone w trakcie konsultacji społecznych, zostały dokładnie przeanalizowane. Po uwzględnieniu uwag, zwłaszcza ze strony gminy Zielonki, jeżeli chodzi o zbiornik, który miał powstać w kilometrze 13,34, sprawa została przeanalizowana. Wykonawcy planu zarządzania ryzykiem powodziowym zaproponowali, w uzgodnieniu z samorządem lokalnym, budowę dwóch mniejszych zbiorników retencyjnych. Niestety, przy dwóch mniejszych zbiornikach zmniejsza się ilość możliwej retencji z pierwotnych 2800 tysięcy metrów sześciennych do 600 tysięcy metrów sześciennych, natomiast jest to niezbędny kompromis, jaki został wypracowany, chcąc łagodzić i minimalizować przepływ wysokiej wody. Zresztą ostatni rok, ostatnie lata pokazują, że rzeczywiście rzeka i dorzecze rzeki Prądnik stanowią zagrożenie powodziowe. Jednym z możliwych elementów łagodzenia tego typu skutków jest oczywiście poszukiwanie dodatkowej retencji.

Jeżeli chodzi o budowę zbiornika na rzece Prądnik w kilometrze 18,4, tutaj doszliśmy do wniosku razem ze społecznością lokalną, że będziemy poszukiwać innych możliwych rozwiązań. Na przykład będziemy próbowali znaleźć jakieś możliwości spowalniania odpływu i jednocześnie retencji poprzez poszukiwanie możliwych niecek, które będą w stanie przyjmować jakąś większą ilość wody bez konieczności budowy zbiornika. W tej chwili jest zlecone opracowanie koncepcji. Będziemy szli w tym kierunku. Niemniej proszę państwa, należy tutaj bardzo wyraźnie powiedzieć, że jedyną możliwością ochrony przeciwpowodziowej poza budowaniem wałów przeciwpowodziowych, które są bardzo istotną ochroną dla zamieszkałej wzdłuż rzek ludności, jest poszukiwanie odpowiedniej możliwości retencjonowania wody, czyli w kontrolowany sposób rozlewania wody tam, gdzie będzie przynosiła jak najmniejsze straty. Jeżeli chodzi o owe rozwiązania, jesteśmy w kontakcie także ze środowiskami ekologicznymi, dlatego że woda jest potrzebna. Zwiększenie zasobów wodnych jest jak najbardziej pożądane przez środowisko wodne.

W ogóle proszę państwa, chciałbym także podkreślić, że wszystkie nasze inwestycje, które są realizowane, są realizowane zgodnie z obowiązującym prawem, w tym także jeżeli chodzi o wszelkie wymagania środowiskowe w tym zakresie. Prace muszą przejść odpowiednią ocenę środowiskową, musi być sporządzony odpowiedni operat, raport, który potem jest poddany konsultacjom społecznym. Na końcu uzyskujemy niezbędną decyzję środowiskową, decyzję wodnoprawną. Kiedy pokażemy wielowariantowe możliwe rozwiązania, wraz z rozwiązaniem najmniej szkodliwym dla środowiska, dopiero wtedy są one przez nas realizowane.

Na końcu, proszę państwa, była sprawa stopnia wodnego Niepołomice. Stopień wodny Niepołomice planowany jest na górnej Wiśle poniżej stopnia Przewóz. Stopień Przewóz, który jest na odcinku skanalizowanym pomiędzy Krakowem a Oświęcimiem, z racji braku stopnia podpierającego rzeczywiście spowodował taką oto sytuację, że poniżej stopnia nastąpiła bardzo duża erozja denna, która spowodowała obniżenie się zwierciadła wody w samej rzece Wiśle. Jedynym sposobem ustabilizowania koryta rzeki jest podparcie stopnia Przewóz. W związku z tym proponujemy stopień wodny Niepołomice. Przez Wody Polskie zostało zlecone odpowiednie opracowanie. Dokładnie tytuł opracowania brzmi w sposób następujący „Przeciwdziałanie skutkom suszy na odcinku doliny rzeki Wisły pomiędzy stopniem wodnym Przewóz i ujściem rzeki Raby. Budowa stopnia wodnego Niepołomice”.

W ramach owej koncepcji planujemy nie tylko piętrzyć wodę i powstrzymać postępującą erozję, która w tej chwili jest na tym odcinku Wisły, ale jednocześnie w ramach zadania planujemy lokalizację kilkunastu mniejszych zbiorników retencyjnych, które będą mogły spiętrzoną wodę przekazać na okoliczne obszary, poprawiając stosunki wodne. Oczywiście tak jak każde tego typu urządzenie wodne, stopień jest ze swojej natury wielofunkcyjny. Z jednej strony poprawia stosunki wodne. Ponadto może być wykorzystywany dla celów energetycznych. Jest tam planowana budowa elektrowni wodnej. Będzie także mógł być wykorzystywany transportowo. To prawda. Droga wodna pomiędzy Krakowem a Oświęcimiem wydłuży się o kilkukilometrowy odcinek pomiędzy stopniami Przewóz i Niepołomice. Niemniej tak jak powiedziałem, przede wszystkim skupiamy się tutaj na poprawie stosunków wodnych, dlatego że rzeczywiście w tym obszarze obserwujemy postępujące obniżanie się poziomu wód gruntowych w bezpośrednim sąsiedztwie rzeki Wisły.

Dziękuję bardzo za uwagę. Oczywiście jesteśmy gotowi do odpowiedzi, jeżeli będą jakieś pytania w tym zakresie.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (KP):

Dziękuję bardzo panu prezesowi. Otwieram dyskusję. Kto z pań posłanek, panów posłów chciałby zabrać głos w dyskusji? Las rąk. Dziękuję. Zamykam dyskusję.

Na tym wyczerpaliśmy porządek dzienny.

Zamykam posiedzenie Komisji.